

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; leto: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; leto: Din. 100.—

Ena družina smo!

Govor zastopnika prosvetne centrale povodom pevske prireditve v Dobrih vesi. Op. ur.

Slovenska prosvetna zveza posveča v zadnjih letih gojitvi slovenske pesmi posebno pozornost. Številne pevske prireditve so vsepovsod dobro obiskane, naša domača narodna pesem kaže prav izredno privlačnost. Pove nam, kar si sami ne znamo in povedati ne moremo, kar pa dobro čutimo, ker nosimo v naših srcih: ena družina smo vsi od Šmohora preko Roža in Celovca tja do Pliberka. Naša pesem in melodija pričata, da živimo svoje posebno kulturno življenje.

Ne družiti nas samo pesem, družiti nas vse naše delo. Skupno trpljenje, skupna skrb za naše domove po vseh naših dolinah, vse to tvori nerazdružljivo vez. Tega gotovi krogi nočejo videti in ne priznati. Naš kmet, ki s toliko ljubeznijo obdeluje svojo zemljo, in naš delavec, ki z vzorno vestnostjo služi svojemu delu, naj bi se delila v domovini zveste in domovini nezveste? Ljudje, ki sami nimajo nobene vezi z nami in našo zemljo, in naš delavec, ki z vzorno vestnostjo služi svojemu delu, naj bi se delila v domovini zveste in domovini nezveste? Ljudje, ki sami nimajo nobene vezi z nami in našo zemljo, nam hočejo pridigovati o zvestobi do domovine, ki je v vsakem našem kmetu in delavcu ukorenjena tako, da se je v tretje, če mu toča pobije, in zida v drugo, če mu požar uniči njegovo domovanje. K našemu kmetu in delavcu naj pride v šolo, kdor se hoče učiti ljubezni do domovine!

Še tesneje od pesmi nas združuje naša molitev, ko združeni v naših vaških cerkvah molimo v istem jeziku in z istimi čutili k našemu Bogu. Pesem, delo, trpljenje, molitev, govornica, vse to nas združuje in povezuje v eno družino, katero tvorimo vsi brez razlike in brez ozira na glasovnico, katero smo pri raznih volitvah vtikali v zavoj, in še brez ozira na to, kar drugi govorijo o naši nekulturi. Naša skupnost se nezavestno izraža pri nas vseh, naj si smo doma ali v tujini, naj si to hočemo ali odklanjamo.

V deželi mnogi še trdijo, da je glasovanje pred petnajstimi leti razdelilo družino koroških Slovencev v dve skupini: v skupino zavednih in nezavednih Slovencev. H temu je treba naše jasne besede: 10. oktober je dal vsemu prebivalstvu južne Koroške postavno možnost, da glasuje za Jugoslavijo ali Avstrijo. Izid je odločil, da pripada južna Koroška Avstriji, ta izid priznava vse južnokoroško prebivalstvo od prvega dne po glasovanju do danes. Toda tudi po 10. oktobru je Koroška ostala domovina dveh narodov in dveh kultur. To priznavajo po petnajstih letih voditelji države in dežele. V vigredi letošnjega leta je kancler sam izjavil, da se vlada zaveda dejstva, da so v juliju minulega leta vsi Slovenci brez razlike zavednosti ohranili državi zvestobo in zato jim hoče država dati možnost, da ostanejo v tej državi dobri Slovenci. Iste misli sta izgovorila ob petnajstletnici vicekancler Štarhemberg in dež. glavar Hülgerth. Tudi besede vodje koroškega Heimatbunda g. Maier-Kaibitscha povodom velikovške proslave so za nas sprejemljive: Oba naroda v deželi se naj spoštujeta, zmagovalcu ob glasovanju pa bodi prvenstvo. Podpišemo! Desetega oktobra je zmagala Avstrija, njej smo dali prvenstvo vse dni po desetem oktobru do danes s svojo zvestobo in vestnim izvrševanjem svojih dolžnosti napram državi.

V čem je sploh sporno vprašanje, o katerem je bilo tudi v letošnjih proslavah mnogo govora? Kratko bi ga označili: gre za gospodarski in kulturni napredek našega dela dežele. Do lanskega julija so trdili, da samo ponemčena Koroška ustvarja zveste državljane, usodni dnevi pa so go-

vorili drugače: kdor ostaja zvest narodu, je zvest tudi državi! Zato naša šola odslej ne sme več služiti ponemčevanju, njena izključna naloga je vzgoja v državnem in domačem duhu, šola mora zidati na temeljih, katere so položili stariši. Ti temelji so isti vsem otrokom, naj si sedaj prihajajo iz bolj ali manj zavednih družin. Ne zahtevamo slovenske šole, ker smatramo tudi znanje nemščine za potrebno. Zahtevamo pa, naj se naša mladina uči nemščine potom slovenščine, ker se je zamore le tako dobro priučiti. To ne velja samo za ljudske, marveč tudi za strokovne šole, če hočemo zabraniti, da ne bodo mladi gospodarji iskali izobrazbe drugod. Naša študirajoča mladina mora dobiti priliko, da se seznanji s svojim maternim jezikom in njegovim slovstvom. Velika krivica je, če slovenski dijak bolje razume grško in latinsko kot slovensko, in pozna bolje kakega Horaca, kot našega Cankarja, katerega cenijo vsi kulturni Nemci. Našim izobražencem, ki so odšli za kruhom v tujino,

mora dati domovina življensko možnost. V vseh uradih, kamor prihajajo ljudje iz naših krajev, rabilo može, ki razumejo domačo besedo.

V stanovski državi naj so vsi stanovi naših krajev sorazmerno zastopani po ljudeh, ki uživajo zaupanje ljudstva. Le na ta način se da ustvariti povezanost med ljudstvom in državo. Hočemo, da nudijo stanovske organizacije svojim članom iz naših krajev stanovsko izobrazbo v domačem jeziku. Krona vsemu navedenemu pa je imenovanje zastopnika slovenske kulture v deželnem zboru.

Vse to ne bo prizadelo ne državi in ne deželi nobenih novih stroškov. Utrdilo pa bo notranji položaj dežele in države, ker bi pravičnost napram Slovincem dala državi in deželi krščanski značaj in utrdila Karavanke kot državno mejo. Slednja pa ne bo in sme seve nikdar ukiniti naših kulturnih in gospodarskih stikov z jugom, kar je samo v korist naši državi in vsemu nemškemu narodu. Dravski.

Mednarodna politika zadnjega tedna.

Na frontah Abesinije nič novega. Italijansko prodiranje na severni in južni fronti ovira svojevrstnost površja abesinske zemlje. Ne toliko neprijazne puščave, gorovja predvsem ovirajo pohode italijanskih vojsk. Od severa proti jugu se namreč vleče do 4600 m visoko, pusto in razrito gorovje, koder ni nobene poti, ne mostov, ne prelazov. Italijanska vojska skuša doseči karavanske poti, ki so edina prometna zveza v deželi. Izgleda, da se bodo skušali Abesinci pomeriti z Italijani v notranjosti dežele. „Prava vojna se šele začneja,“ je izjavil abesinski zastopnik Zveze narodov ob slovesu.

Italijanski pogoji za mir. Posredovanje francoskega ministrskega predsednika Lavala je uspelo v toliko, da je Italija objavila svoje mirovne pogoje: 1. Italija prevzame nadzorstvo obrobni abesinskih dežel. 2. Zveza narodov vodi kontrolo nad abesinsko vojsko in odredi ustanovitev policije, ki naj zagotovi nemoteno socialno in gospodarsko preosnovo Abesinije. 3. V Abesiniji se omeji trgovina z orožjem in delno razoroži abesinska vojska. 4. Italija dobi v Abesiniji posebne koncesije gospodarskega značaja.

Abesinija noče miru z Italijo. Listi poročajo o izjavi visokega abesinskega vladnega uradnika, da Abesinija pod sedanjimi prilikami noče miru z

Italijo. Pripravljena je sicer odstopiti Italijanom provinco Ogaden na jugovzhodu, na severu pa ne more prepustiti niti pedi zemlje. „Prostovoljno in brez boja ne bomo dali orožja iz rok,“ je zaključil Abesinec.

„Dana beseda je sveta,“ pravijo Angleži. Angleški zunanji minister Hoare je imel minuli teden velik političen govor, v katerem je ponovno naglasil, da Anglija ne more popustiti od mednarodnih pogodb. „Angleška vlada ne more istočasno zagovarjati Zveze narodov in hoditi svoja pota. Anglija hoče dokazati, da se drži načel mednarodne morale. Sama pa ne bo nastopala z nobenimi vojaškimi sredstvi proti nobeni tretji državi. Zveza narodov ostane most med Anglijo in Evropo. Če bo ta most porušen, bo položaj zelo nevaren.“ Tako je povdaril samozavestni Anglež.

Francija še ni obupala, da uspe s svojim posredovanjem. Sedaj ji predvsem gre za to, da se odgodi nastop držav proti Italiji, katerega je sklenila Zveza narodov. Francija želi, da bi vodil pogajanja med Rimom in Londonom ženevski odbor petih. — 31. oktobra se v Ženevi spet sestanejo članice Zveze narodov. Razpravljalo se bo o odgovorih posameznih držav o njihovih stališčih k nastopanju proti Italiji.

Avstrijski proračun za 1936. Vlada je predložila državnemu zboru proračun za leto 1936. Izdatkov je predvidenih 1906.7 milijonov, dohodkov 1883.3 milijonov in primanjkljaja 23.4 milijonov šilingov. Izdatki se napram lanskemu proračunu zvišajo za 6.8, dohodki za 36.6 milijonov šilingov. Skupna svota državnih dolgov znaša s koncem leta 1935 okroglo 3700 milijonov šilingov. Pokojnin je za bodoče leto predvidenih 215 milijonov šil., nekoliko se tudi zviša svota izdatkov za vzdrževanje orožništva in policije, izdatki za socialno upravo se znižajo za 5 milijonov; vlada računa s prihodnjim letom s povprečno 260.000 brezposelnimi in 105.800 starostnimi rentniki. Poljedelstvu je namenjenih skupno 42.5 milijonov šilingov, trgovini in prometu pa 58.2 milijona šilingov.

Novice iz Jugoslavije. V afrikanskem sporu stoji Jugoslavija na stališču Zveze narodov. Zahteva pa za eventualno znižanje uvoza v Italijo in s tem nastalo gospodarsko škodo primerno odškodnino tako, da se zviša izvoz jugoslovanskega blaga drugam. Jugoslavija bi imela zaradi abesinskega spora nositi največji del stroškov, četudi spora ni ne želela in ne izzvala. — 20. oktobra je

zasedala narodna skupščina. Za svojega predsednika je volila kandidata opozicije Čiriča. Istotako je tudi senat volil kandidata opozicije za svojega predsednika. — Vlada medtem pripravlja preosnovo notranje uprave, s katero upa pritegniti Hrvate k sodelovanju. Pričakuje se hkrati kmalošnji razpis novih skupščinskih volitev. — Knez-namestnik Pavel se je bil s kneginjo Olgo podal preko Pariza v London. Tam ga je sprejel tudi zunanji angleški minister Hoare. — V državi je spet dovoljena raba hrvatskih in slovenskih zastav.

Needini slovanski sosedi. Med Poljsko in Češko je došlo spet do očitih nasprotij. Čehoslovaška vlada je odtegnila poljskemu konzulu v Moravski Ostravi pravico upravljanja konzularnih poslov. Poljska je odgovorila z izgonom dveh čeških konzulov s svojega ozemlja. Sledili so ostri obojestranski napadi. Krona je postavila varšavska radio-postaja, ki je imela na sporedu izvajanje slovaških narodnih pesmi. Pred nastopom Slovačkov je bilo v radiu čuti opravičilo, da ne gre za „češke“, marveč za slovaške pesmi in da so tudi Slovaki v sosednji državi izpostavljeni nepresta-

nemu preganjanju na isti način kot poljska narodna manjšina na Čehoslovaškem. Češka vlada se je vsled neokusnosti pritožila v Varšavi. — Slovanska slova, kaj si še?

Kako mislijo urediti vprašanje kmetijskih dolgov na Ogrskem? Madžarska vlada je predložila parlamentu predlog ureditve kmečkih dolgov: Kmetom, ki imajo manj od 10 oralov posestva, se bodo spremenili kratkoročni dolgov v dolgoročne, katere odplačajo v 50 letih in sicer v prav majhnih obrokih po 3 in pol procenta obresti. Kmetom z do 20 oralov posestva se bodo dolgovi uredili pozneje. Posestnikom s posestvom do 1000 oralov bo država prevzela oni del dolga, ki je višji od 40odstotnega čistega katastralnega donosa. Pri posestvih z nad 1000 orali bo uredila razdolžitve posamič.

Sovraštvo v Rusiji. Sovjetska vlada je spet dovolila ustanavljanje prostozidarskih (framazon-skih) lož na vsem ruskem ozemlju. Te so znane kot glavne širiteljice brezboštva. Da bo njeno sovraštvo proti katoličanstvu še bolj učinkovito, je sovjetska vlada te dni obremenila v Ukrajini vse cerkve z velikanskimi davki. Ker teh davkov cerkve ne morejo plačati, je vlada dala cerkve enostavno zapreti in jih je spremenila v kinematografe. V Beli Ruteniji je od 120 cerkva ostalo le še 30 za službo božjo, duhovnikov pa so pustili samo 12.

Borba Flamcev v Belgiji za narodno enakopravnost je stara že več stoletij. S svojo odločnostjo so si priborili močno zastopstvo in veljavo v političnem življenju, izbojevali so si svoje šole in še druge kulturne svobode. Minule dni pa se je vršil velik kongres flamske katoliške zveze. Sprejel je med drugim manifest, v katerem zveza naglašja, da mora država flamski narod še bolj podpirati. Zahtevajo za svojo deželo flamski uradni jezik, pravično razdelitev osrednjih državnih ustanov, sprejem Flamcev v diplomatske službe in enakopravnost Flamcev v vseh kolonijalnih zadevah. Novo borbo so pričeli pod geslom: Flamci so gospodarji v svoji hiši!

Kolo časa se obrača.

Vedno bolj postaja očito, da je v vsej sedanji krizi eno veliko dobro: Ruši se in lomi, kar je bilo v človeštvu slabega in gnilega, ostaja pa odporno in zdravo. Tako je v svetu misli, tako je med ljudstvi, tako je končno med nami kmeti. Dočim eni tarnajo in obupujejo, zrejo razumni kmetje smelo tudi še hujšim časom v obraz. Vsi smo danes kot v nekaki očiščevalnici, ki čisti korenine ter odstranjuje vse strupene, škodljive primesi, da bodo nekoč spet pogнали sveži, zdravi poganjki. V vsakdanjem delu pa ne najdemo širokega pogleda nazaj in naprej, zato le težko zajamemo vsebino naših dni. Poglejmo torej v naslednjem za stoletja nazaj v svet naših davnih prednikov, primerjajmo tedanjo dobo s sedanjo in ozrmo se še nekoliko v bodočnost.

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(53. nadaljevanje.)

Vzdihnila je, pristopila je s počasnimi, skoro boječimi koraki in je položila roko na lase sinove.

„Čemu ne spiš, Ivan?“

Zadrželo mu je nalahko močno, od dela utrjeno in utrujeno telo. Tako nežno, tako mehko ga je klicala, ko se je pobil majhen fantič.

„Čemu ne spiš, Ivan?“

„Saj veste mati, v nedeljo pôteče rok pri Hriberniku.“

Stiskalo mu je grlo, besede so se izvijale s težavo in tiho.

„Nič zato, Ivan. Poplašal si že marsikaj, poplašaj še to. Umiri se in zaspaj, Ivan.“

„A odkod dobiti, mati?“

Sedla je na rob postelje.

„Ko sem tožila zadnjič župniku, mi je rekel: „Môli in delaj,“ je pisano. „In Ivan opravlja oboje. Bilo bi res več nego čudo, če bi prepadel ob tebi. Če mu je prijatelj Bog, najde prijatelje pač tudi med ljudmi.“ Potolažile so me te besede in so me napolnile v novim upanjem. Ne obupuj tudi ti, Ivan.“

Položila mu je roko na ramo, in čutil je, da se

Naši predniki pred stoletji. Pred očmi nam je njihovo borno življenje, preprosto gospodarstvo in enostavno mišljenje. Morda je ta pogled preplitev. Trdo so živeli in hladno umirali. Njihova beseda je bila kratka in nič olepšana, nič zavita. Sveto jim je bilo, kar so sprejeli od svojih očetov in naj si je bila to domačija, hišno ime, njihova govorica ali gospodarska izkušnja. V svojo družino so šteli ne samo ožjih družinskih članov, marveč tudi posle, svoje sosede in celo — živino. Skrb za dom in njegov procvit jim je bila prva in največja, domu na ljubo so v slabih časih stradali in trpeli. Tega, kar so bili, niso skrivali ne v obleki, ne v besedi, ne v jedi. Živeli so počasi, zato pa v stara leta ostajali neizčrpanih telesnih in duševnih sil. Vse, kar jih je obdajalo — dom, gozd, njiva, planina, potok — jim je živelo in vsemu so pripisovali neko skrivnostno moč. Vsa okolica se jim je zdela poduhovljena, polna življenja. Gozd je imel svoje življenje, noč svojo moč, krst in smrt svojo veliko vsebino. S svojo silo so se igrali, več je bilo pri njih molka ko besedičenja, več mirnega dolgočasje ko bolnega veseljačenja. Zmernost v vsem, to je bilo nekako njihovo življensko geslo. In kar je najglavnejše: življenje jim je bilo sveto, jim je bil dar božji. Tako je potekalo na deželi vse v nekem čudovitem miru, ki ga niti izredni dogodki vojn in drugih prilik niso zamogli spraviti iz ravnotežja.

Moderni kmetje naše dobe. Dolgo, dolgo je trajalo, da je novi čas z novo svojo miselnostjo prodrl tudi na deželo. Kmetje so spoznali dobro in slabo modernizma. Zastarelo gospodarstvo je kričalo po novem načinu, mnoga življenska navada je bila okostenela, mnoga stara misel je postajala breme. Novi čas je učil novo modrost, izboljšal je življenske prilike, preustrojil kmetijsko gospodarstvo, dvignil duševni pogled in dal spoznavati premmoge tajne sile zemlje in stvari na njej. Znanje je stopilo pred izkušnjo, izobrazba je postajala tudi na deželi velika sila. Došlo pa je poleg vsega dobrega tudi zlo na deželo: Veliki svet zunaj je umel dobro računati in je končno izračunal tudi življenje. Njegovemu ljudstvu se je zahotelo udobja, užitka, svobode in nepovezanosti. Padli so tedaj kralji in cesarji, padla je stanovska in se rahljala družinska vez. Končno je ljudstvo hotelo še, da pade tudi Bog. V temni noči se je moral hudič v moderni obleki prikrasti tudi na deželo, da še tod izruva vse zdravo, dobro in božje.

Na prelomu časa. Počasi se kolo časa obrača nazaj. Kar je bolnega in slabotnega, odpada, ostaja dobro in zdravo. Nekaka silna operacija se zdijo naša leta, operacija, ki boli, hudo boli. Krik gre danes po svetu, naj ljudstva iščejo pot nazaj, odkoder so došla. Nič še ni svetlega okoli zemlje. Cerkev, tej silni zakladnici duševnega bogastva, prorokujejo, da bo prej, da zgrabi in zdravi bolni rod, morala v katakombe, iz katerih šele se vrne vsa veličastna. In o kmetu govorijo, naj se vrne k svoji zemlji, v svojo družino in svojo vas, da bo zamogel ob svojem času soodreševati in so-

ji lahko trese. A ko ji je pogledal v oči, je videl, da so jasne, upanja polne. Začudil se je moči te žene, ne še stare, pač pa že mnogo skušane, a upajoče še vedno z mladostnim upanjem. A vedel je, odkod zajema svojo moč, na kaj se opira; in umirjalo je srce še njemu.

„Lažje mi je, mati, hvala vam. Zaspim takoj. Idite in počijte tudi vi.“

Pokrižala ga je kakor otroka in je šla.

„Res, kaj pomagajo vse prevelike skrbi! Delaj in moli,“ je pisano. Vršim oboje po slabih svojih močeh. On pa je mogočen, da pomore, ako in kadar hoče...“

In zaspal je. — Resnično, močno srce mora imeti človek, vere, upanja in ljubezni polno, da more mirno spati v dneh takšne stiske.

Drugi dan je bil Ivan na polju. Ko se je vrnil na večer in je spravljal konje v hlev, je prišel semkaj od kovačnice Lojze. Prišel je kakor slučajno in je postal pred hlevom.

„Bilo je vroče, Ivan, kaj?“

„Vročje. Čutil si pač tudi sam.“

„In jutri, Bog ve, kako bo.“

Ivan je pogledal proti nebu, dasi je bil prepričan, da bo lepo.

„Lepo bo. In spet delo. Sobota je.“

„In za njo nedelja — si odpočijemo.“

Ivan je privzdignil malo rame, oči pa so se mu zmračile.

„Ali se je ne veselil, Ivan?“

zdraviti bolna ljudstva. Velika skrivnost je okoli Cerkev, te božje ustanove. Velika je tudi tajinstvenost okoli stanu, ki je, kot noben drug na zemlji, ozko povezan z naravo in njeno rastjo. Slednja govori, da gre vse življenje pred vigradjo v zemljo, da se očisti in utrdi za novo cvetje in novi sad.

K. S.

DOMAČE NOVICE

Dan naših rajnih.

Kako majhen in ozek je svet, kjer živimo! V par dnevih prehitri brzojavka teh 40.000 kilometrov, ki objemajo zemeljski krog. Kar se je včeraj dogajalo velikega v Ameriki, se danes že ve po vsej Evropi in jutri po vsem svetu. Mala vojna tam na vzhodnem koščku črnega kontinenta in vsi pogledi v svetu so uprti vanj. Zdi se, da se človek čuti na tej mali zemlji vedno bolj izoženega. In nam postaja tesno na tem majhnem prostorčku zemlje, kjer nam je usojeno služiti si kruh. Morda tudi zato, ker smo tako majhni in so naši pogledi zariti v zemljo in je naša misel zakopana v vsakdanjo skrb.

Na majhnem pokopališču ob cerkvi brlijo lučke. Dan naših rajnih! Spominski dan onih, katere smo ljubili in so nas ljubili. Kje so sedaj? Premalo nam je pred očmi tudi na ta lepi in skrivnostni dan v letu, da stojimo ob grobovih naših dragih kot pred vratmi, ki vodijo v drugi, neizmerni svet, v svet duš, kateremu ni konca ne kraja.

Pred menoj na mizici je drobna knjižnica „Skrivnost vic“. Menda jo je pisalo mlado dekle. S čudovito besedo pripoveduje o onem svetu, o novi domovini naših rajnih. Čujte še vi samo majhen, skromen odlomek njene tajinstvene pripovedi:

„Vice so kraj usmiljenja in dobrotljivosti. Nikdar bi ne bila zamogla misliti, da je Oče tako dober ubogim rajnim. To mi je in mi je bila največja novica. Nikjer ni toliko usmiljene ljubezni ko tu. V vicah sem našla dobrotljivost in usmiljenje božje, za katerim sem hrepenela.“

Če umrje duša v obžalovanju, pride k Bogu. V Njegovi navzočnosti, v Njegovi bližini jo presune žarek spoznanja: vidi vso neskončnost ljubezni in dobrote Očetove — v tem trenutku prične obžalovati svojo krivdo, pričnejo se: vice. Kot bi duše prosile Očeta: Ali še smem popraviti — ali smem še enkrat živeti? — Ja, ti smeš živeti v pripravi za večno srečo, smeš uvidevati in iztrpeti, da postaneš čista in prideš v moje kraljestvo. — S koliko hvaležnostjo prevzema vsaka duša svoje vice! Srečna je, da je Oče tako dober in jo pošlje v očiščevanje... Vice, kraj rajnih, so mesto spoznavanja — duše se vzbudijo iz spanja in vidijo, kako ljub, dober in velik je Oče. — — —

Ivan se je nasmehnil bridko. Stopil je v hlev, Lojze za njim.

„Vem, Ivan, Hriberniku moraš vrniti. Glej, iz tujine sem si prinesel nekaj goldinarjev. Prijatelj si mi, zaupam ti: tukaj je petdeset. Ni dovolj, vem. Petdeset da še gospod župnik, petdeset stari gospod učitelj, nekaj desetakov pot Florijan... Ne, nič zahvale. Vrneš nam pošteno — zahvali pa mater...“

Mater! Za vse skrbi, zlato, ljubeče srce!

Tako mu je pomagala skozi težka leta ljubezen, ljubezen materina, ljubezen blagih src. In ljubezen zmaga vse...

Pogostoma je zahajal Ivan v župnišče.

Kaplan Bezjak, ki ga je poslala cerkvena gospoška za boleznost starega župnika na Poljano, je ostal po smrti starčevi na nji kot oskrbnik fare, čez leto je postal župnik. V tem času se je ogledal po fari. Bila je dobra, ljudstvo še v večini nepokvarjeno. Globoke brazde je zarezal prejšnji župnik v srca dobre volje s svojo ljubeznijo, in seme, ki ga je sejal, je bilo najboljšo, najknejše. Le enega, to je spoznal naslednik kmalu, je manjkalo: krepke, neupogljive odločnosti, ki bi zastavila jasno in močno besedo tam, kjer se je odbila ljubeča ob skalo, ki bi porivala z neomahujočo močjo in samozavestjo tam, kjer ljubezen ni mogla siliti pretrdih src na poti za seboj.

(Dalje sledi.)

Knezoškof dr. G. Rožman med ameriškimi Slovenci. Že dober mesec biva visoki rojak med ameriškimi Slovenci, ki so ga sprejeli z odprtimi rokami. V mestu Clevelandu ga je pričakovalo na tisoče rojakov, došel je tudi podžupan mesta in mu izročil mestne ključke, okrašene s slovenskimi barvami, v znak, da se sme cerkveni knez svobodno kretati po vsem mestu. 22. sept. se je vršila blagoslovitev spomenika škofa Barage. Slavlja se je udeležilo nad 25.000 Slovencev. Govoril je tudi guverner države Ohio. Škof Mac Fadden je v svojem nagovoru pohvalil Slovence, katerih ljubezen do Cerkve je tako iskrena. Med duhovščino je bil prisoten tudi velik indijanski župnik, katerega očeta je še škof Baraga posvetil v duhovnika. Indijanski župnik je v lepi nemščini slavil Barago, očeta Indijancev. 23. septembra se je vršil v Clevelandu evharistični kongres, na katerem so sodelovali tudi nekatoliki in vse javne oblasti. Iznenadilo je, da so celo prostozidarji po svojih močeh prispevali, da je kongres čim najveličastnejše uspel. Škof dr. Rožman obiskuje sedaj posamezne slovenske župnije, drži misijone in deli sv. birmo, povsod toplo pozdravljen in sprejet od slovenskega ljudstva onstran morja.

Okoli kmetijske zbornice. Kot smo že poročali, je prevzel dež. kmetijski vodja Gruber kot novoimenovani vladni komisar vodstvo kmetijske zbornice. Na njegov predlog je dež. glavar nato imenoval dosedanji voditeljski svet koroškega Bauernbunda za sosvet kmetijske zbornice. V njem je med drugimi tudi zastopnik slovenskih kmetov posl. g. Mikl Karl. V okrajih in občinah prevzamejo okrajna oziroma krajevni odbori koroškega Bauernbunda organizacijo kmetijske zbornice namesto dosedanjih okrajnih in krajevnih kmetijskih odborov.

Žvabek. (Novi občinski odbor.) Tudi za našo občino je bil od dež. glavarja imenovan novi občinski odbor. Imenovanih je bilo 10 odbornikov, katerih večina je potem v prvi seji volila krajevnega vodjo domovinske fronte in predsednika izobraževalnega društva g. Štefana Potočnika za župana. Večina prebivalstva naše sicer majhne občine je izid volitev z veseljem vzela na znanje. Našemu vrlemu predsedniku iskreno čestitam in smo uverjeni, da bo polno izpolnil nade, katere stavijo nanj njegovi občani.

Rožek. (Proslava petnajstletnice in drugo.) Tukajšnja krajevna skupina domovinske fronte je priredila dne 13. oktobra proslavo petnajstletnice glasovanja. Prireditve se je vršila v dostojni obliki brez izivanja Slovencev v pravem domovinskem duhu. Govorniki so govorili zmerno, posebno lep in globoko zamišljen govor je imel zastopnik okrajne domovinske fronte iz Beljaka inž. Adamik. V jasnih besedah je prikazal veliko poslanstvo naše države. V posebnem, tako je dejal, bo morala Koroška pokazati, da je možno mirno sožitje dveh narodov, ako med njima vlada duh krščanske pravičnosti. Povdaril je, da hoče krščanska Avstrija biti koroškim Slovencem pravična in upoštevati njihove upravičene želje. V novem času, tako je nadaljeval, moramo postati vsi novi ljudje, pripravljani za medsebojno žrtev in razumevanje. Proslava se je pričela z božjo službo, katere se je udeležilo vse uradništvo s sodnikom na čelu, orožništvo in učiteljstvo z šolsko mladino. Nadaljevala se je pred šolo in vojnim spomenikom, govorili so še ravnatelj Tschinkel, nadučitelj Polzer in major Hoffmann. Godba je zaigrala koroško pesem in zvezno himno, nakar se je sprevod podal na pokopališče, kjer so domači g. župnik opravili cerkvene molitve za rajne padle, nato so blagoslovili grobove padlih avstrijskih in jugoslovanskih vojakov. Sledila je defilacija požarne brambe, ki je bila zastopana z 9 možmi. Prireditve je vplivala prav pomirjevalno in je očitno prikazala, da tisti, ki izrabljajo glasovanje v svoje temne namene, nikakor niso na pravi poti. — Od nas se je poslovil g. ravnatelj Tschinkel. Štopil je v pokoj, katerega bo preživel v Celovcu. Njegov naslednik je dosedanji učitelj v Podgorjah g. Viktor Polzer. Želimo dosedanjemu oddiha po trudopolnem delu, njegovemu nasledniku pa blagoslova v vzgojnem poslu!

Zanimivost z Radiš. Le malo znana je naša vas Kozje, od sveta odrezana živi svoje življenje. Zadnje tedne pa postaja nanjo pozorna vsa širša okolica. V neki osamljeni bajti „straši“. Čuden ropot čujejo, po stenah razbija, treske letijo po zraku; in ta strah se ponavlja skoro sleherno noč. Domači so postali zbegani, le šestnajstletna hčerka je ostala hladnokrvna. Ljudje so začeli slutiti, da mora biti čudni pojav nočnega hrupa in nemira v zvezi z dekletjo. Poslali so jo neko noč k so-

Izboren in okusen

je naš Kathreiner! 26krat se čisti sirovo blago, preden se sladi, in kako skrbno je šele praženje! To opazimo tudi na izbornem okusu, na izvrstni fini aromi —

pravi sladni mojster Waldmann tvrdke

Kathreiner

sedu, in glej! tedaj ni bilo strahu v bajti. Dekle je normalno in močno. Razpolaga s tajno silo, ki si je še sama ni svesta. Učenjaki govorijo menda v „akih slučajih o „medijah“, o vsem pa še do danes ni prave jasnosti. Pač nevidna moč v človeškem telesu, ki jo zaenkrat skrivamo v tuje besede. „Straši“ še naprej in v mnogih nočeh je mala bajtica polna radovednežev. Tudi orožniki so se za zanimivi pojav že zanimali. Vsekakor znajo Kozje postati s tem nenavadnim in redkim pojavom slavne. — V Žrelcu smo v oktobru položili k večnemu počitku nekdanjega našega sosedu in farana Tomaža Ogrisa. Rajni je bil mož naših vrst in zvest naročnik naših listov. Pred hišo žalosti so se v imenu faranov od njega poslovili č. župnik Jank. Večni mu pokoj, ostalim naše sočutje!

To in ono iz Celovca. Tržni dan minulega ponedeljka je izpadel vsled slabega vremena jako klaverno. Večina stojnic je ostala brez kupca. — Na seji mestne občine so zadnjič razpravljali o marsičem, kar zna zanimati tudi naše bralce. Ker se izpraznita artilerijska in dež. obr. kosarna za celovško garnizijo, je občina dovolila strankam v kritje selitvenih stroškov 20.000 posojila. Zanimivo je, da je višina stanarin za prosta stanovanja poskočila. Celovška občina ima od stare uprave ogromen dolg, katerega letne obresti znašajo 700.000 S. Kriti ga namerava s tem, da bo posvetila vso pozornost podvigu tujskega prometa v okoli in mestu samem. — Celovski domovinski muzej je minulo nedeljo praznoval svojo desetletnico. Muzej je prav zanimiv, seve izvira velik del njegovih predmetov iz slovenskega dela Koroške. Po starem načinu govori zanj zaslužna Landsmannschaft o „koroški“ narodnosti, ki jo muzej prikazuje. Muzejna zbirka vsebuje skupno okoli 5000 predmetov. — Akad. slikar Veiter popravlja slovensko cerkvico v starem bogoslovju. Po izjavi nekega umetnostnega zgodovinarja so fresk slike te cerkvice dragocena umetnina. Cerkvica je pod zaščito urada za spomenike.

Bače. (Smrt.) Minuli teden smo pokopali 78letno Fonarjevo mamo Terezijo Müller. Z njo smo izgubili dobro požrtvovalno mater, ki jih v sedanji dobi tako težko potrebujemo. Že pred 35 leti je rajna izgubila svojega moža in je odtlej na posestvu sama skrbela za številno družino. Saj je imela 11 otrok, od katerih jih še živi šest. Dva sinova je pustila študirati, eden je sedaj višji kontrolor pri direkciji drž. železnic v Ljubljani, drugi pa finančni kontrolor v Bohinjski Bistrici. Tretji sin Valentin je prevzel domačijo. Trikrat je po smrti Fonarjevega očeta pogorela domačija, trikrat jo je rajnica nanovo postavila. Njena hiša je slovela po pristni slovenski gostoljubnosti, tam so se oglašali številni izletniki iz okolice in tudi iz Jugoslavije. Tud dekan Meško je za časa svojega župnikovanja na Mariji na Zili kaj rad posečal Fonarjevo hišo. Zadnja pot rajne matere je bila veličastna, v spremstvu več stotin mater in deklet iz vse okolice je odhajala k večnemu počitku. Bodi ji večni mir, Fonarjevim pa naše toplo sožalje!

Drobiž. Ob zadnjem neurju so Zili spet grozile poplave. V Leški dolini je padlo snega do 1 meter, kar je nevarnost seve še povečalo. — V Važenbergu so imeli proslavo glasovanja. Govoril je med drugimi posl. Konstantin Pirker, ki je vedel povedati o trajnem „hujskanju“ nacionalnih Slovencev ter je pozval navzoče k zvestobi domovini, državi in nemštvi. — „Freie Stimmen“ pazljivo zasledujejo jugoslovansko časopisje in beležijo vsako besedo, pisano k slovenskemu vprašanju na Koroškem. — 32letni delavec Martin Wuzella z Ledenic se je poškodoval pri spravljanju hlodov. — V Grabštanju so zasliševali dve sumljivi ženski zaradi tatvine. Tajili sta, kar prinese policijska psica „Lora“ v zobeh bankovec za 100 šl., ki sta ga medpotoma vrgli v stran. — Pos. Francu Ažmanu na Bistrici pri Pliberku je nekdo odnesel transmisijonski jermen, vreden 200 S. — Pos. Kropivniku v Bilčovsu pa so izginile tri steklenice brinjevca in črešnjevca. Rupertu Jensenku iz Spodnje Vesce je nekdo ukradel ovco, težko 25 kg. — Povodom avto-nesreče v Celovcu poškodovani Anton Polašek, posestnik in izdelovalec cementa v Tinjah, leži v deželni bolnici, nogi in roki sta večkrat zlomljeni, ključnica poškodovana in še notranji organi poškodovani. Ubogemu rojaku naše toplo sočutje in okrevanje! — V Vovbrah sta umrla 77letni Franc Habermuth, oče mariborskega okrožnega zdravnika dr. Habermutha, in 82letna Terezija Magnik, Petrovnikova mati z Vovbrske gore.

Blaznikova „Velika Pratika“ za leto 1936 je izšla in se dobiva pri založniku, tiskarni J. Blasnika nasl. Ljubljana, Breg 10, in v vseh večjih trgovinah. Ta naš najstarejši slovenski ljudski koledar je res praktičen in zanimiv. Zato ga hoče imeti leto za letom vsaka slovenska družina. Letos mu je dodana še večbarvna reprodukcija lepe slike „Poklon Modrih“.

NAŠA PROSVETA

Sveče. (Pevski koncert.) V nedeljo 3. novembra priredi „Kočna“ ob 3. uri pop. pri Adamu pevski koncert, katerega čisti dobiček je namenjen kritju stroškov za glavni oltar farne cerkve. Na sporedu prireditve je nastop moškega, dekliškega in mešanega zbora, ki pojejo koroške in umetne pesmi. Iskreno vabljeni!

4. voditeljski tečaj za fante bo letos v novembru v Celovcu. Nanj so iskreno vabljeni udeleženci dosedanjih tečajev in še drugi odborniki naših društev. Vsako društvo bodi zastopano vsaj po dveh članih. Za prenočišče in hrano bo poskrbljeno. Tečajev spored bo zanimiv in bo nudil tudi že nasvete za praktično prosveto po naših župnijah. Opozarjamo naša društva nanj že danes! Ostalo v prihodnji številki.

Globasnica. (Igra.) V nedeljo 3. novembra upripori naše društvo ob 3. uri pop. pri Šoštarju igro „Tihotapec“. Med odmori pojejo domači pevci. Pridite!

GOSPODARSKI VESTNIK

Glavne bolezni goveje živine.

Zimski čas je zelo ugoden za razvoj nekaterih bolezni. Zato umen živinorejec že v jeseni stori vse, da se v svojem hlevu pozimi izogne večji škodi. Glavne bolezni goveje živine, ki jih srečujemo v naših krajih, so: prehlad, jetika, slinavka in parkljevka, glistavost, mehkostnost in neplodnost.

Najpogostejša in zato tudi manj nevarna bolezen je pri živini prehlad. Je posledica vdihavanja mrzlega zraka, vzbujajo jo pa neka, s prostim očesom nevidna telesca, katerih razvoj mrzav pospešuje. Najlažja je v obliki nosnega katarja, katerega spremlja mrzlica. Posledica prehlada v grlu je takozvana angina, ki jo spoznamo po kašlju in po otežkočenem požiranju krme. Nevarnejši je prehlad sapnika, katerega spremlja hud kašelj, težko dihanje in smrkelj. Ako so napadena pljuča, ima žival pljučnico, ki je najresnejša bolezen, na kateri trpi posebno konj.

Najopasnejša bolezen živine je dandanes jetika. Ta uničuje živino neopaženo, zavrtno in čisto uniči govedorejo celih pokrajin. Jetika je ravno taka sovražnica goveje živine kot je opasna človeškemu rodu. Širi se tam, kjer je veliko živine na malem kraju stisnjene in kjer je paša na prostem neobičajna. Posebno jo podpira intenzivno mlekarstvo. Jetične živali jedo slabo, dajo

manj mleka, meso je manjvredno in ga šestokrat zaplenijo. Jetika živine je enako nalezljiva kot pri človeku. Govedo se okuži z njo s tem, da zauživa krmo, v kateri so kužne snovi, po izvrških bolnih živali itd. Nevarnost okuženja je tem večja, čim bliže je ena žival drugi, čim manj se zračijo hlevi in čim več bivajo živali v hlevu. Podedljiva jetika ni. Posebno se ta bolezen pojavlja na prsnih, srčnih in trebušnih mrenah, obolijo pa lahko vsi telesni deli. Začetkom jo je težko spoznati, naznanja jo suh in močen kašelj. Zanj je treba gospodarjeve posebne pozornosti. Svetujejo cepljenje s tuberkulinom, po katerem se pokažejo posebni znaki bolezni.

Slinavka je poznana bolezen. Cel gobec živali se pokrije z majhnimi mehurčki in žival se močno slini. Najhujše je pri njej to, da ne poznamo do danes nikakega uspešnega zdravila proti njej. Za zdravilo se je izkazalo vbrizgavanje mešanice jesiha in soli v gobec, živinozdravniki predpisujejo navadno „kalium permanganikum“. Na parkljih se pojavljajočo bolezen zdravijo z apnenim mlekom, s katerim mažejo obolele dele. Najboljši pripomoček proti njej je največja čistoča v hlevih.

Glistavost povzročajo gliste, ki se spopri- mejo v klobčič in zamašijo črevo tako tesno, da blato ne more naprej. Čestokrat prevrtajo gliste črevo in umore žival, vsekakor pa ovirajo prehod krme ter povzročajo vnetje črev. Žival hira in hujša tudi ob najboljši krmi, dostikrat dobi krče ali celo ohromi. Ako žival rada in veliko je, pa hujša in se ne redi, moramo opazovati, če ni morda glistava. Sumljive so tudi živali, ki dobijo krče ali celo kóliko. Glistava žival odklada v blatu jajčeca nevarnih bacilov, ki pridejo na tla, krmo in šteljo in okužijo zdrave živali. Za odstranitev glist so prav dobra sredstva, katera dobimo v lekarni na živinozdravniški recept. Pomagajo tudi surova repa, vrtni česen in boljše terpentinovno olje. Zraven je potrebno odvajalno sredstvo n. pr. ricinovo olje, glavberjeva sol i. dr.

Živina, ki grize jasli, liže zid, žre cunje, rada vživa scalnico, ima raskavo dlako, trpi na mehkokostnosti. Pri prašičih je glavni znak kruljavost nog. Vzrok je slaba ali nepravilna krma. Ako uživa žival malo krme z rudninskimi snovmi, imajo kosti premalo hrane in se zato razvija samo ostalo telo. Žival to čuti in zato išče nadomestila za lizanjem zidu, jasli i. dr. Odpomoč je v pravilnem krmljenju. Posebno priporočajo dodatek klajnega apna h krmi. Proti tej bolezni se lahko bori vsak živinorejec z uspehom sam, v težjih slučajih pokličimo živinozdravnika.

Kratko še o neplodnosti goveje živine. Če se govedo noče ubrejiti, je jalovo. Vzrokov je več: nesmotrno spuščanje bikov, hibe na spolovilih i. dr. Hibe na spolovilih so najpogostejši vzrok. Bolezen je silno nalezljiva in jo povzročajo majhne okrogle glive, ki se združujejo v obliki verižice v aktariju in sluznasti koži spolovil. V začetku se prikažejo na sliznici male rudeče bulice, velike za polovično konoplino zrno, pozneje obledijo in se zmanjšajo. Zdravilo proti tej bolezni se imenuje Bissulin, dobimo ga v vsaki lekarni. Lečenje je enostavno, navodilo o rabi zdravil je istim pridelano. A. P.

Dobra plemenska svinja je zlata vredna. Zdrave, rodovitne in v krmi neizbirčne svinje moremo obdržati za pleme kolikor mogoče dolgo. Veliko napako v svoji plemenski reji bi storili, če bi jo sedaj spitali in nato zaklali. Utrpeli bi s tem precejšnjo škodo. Pripuščajmo dobre svinje vedno le k priznani dobremu plemenjaku, da se dobre gospodarske lastnosti v potomstvu ne poslabšajo, pač pa ohranijo in še zboljšajo. Plemenost svinje se dviga do četrtega gnezda in ostane do šestega ali sedmega gnezda na enaki višini, nakar začne precej pojemati. Po tem se ravnajmo. Izjemno pa ostane plemenska svinja dobra plemenica tudi še po sedmem gnezdu mladičev, vendar je to izjema.

Naši travniki v jeseni. Jesen je najprimernejši čas za gnojenje travnikov z apnom. Vendar ne smemo apna trositi po mokrem travniku, marveč moramo počakati, da se osuši. Apno trosimo enakomerno in sicer tik pred branjem. Z brano spravimo apno v stik s svežo travniško zemljo in dosežemo, da začne hitreje in močneje delovati. Ako je travnik zelo poraščen z mahom, ga poranimo tudi pred trosenjem in na to spet. Če gnojimo poleg z apnom še z drugimi gnojili, bomo mah popolnoma pregnali. Po hlevskem gnoju apna ne smemo trositi. V tem slučaju počakajmo rajši na spomlad, ko se je hlevski gnoj že dobro vrastel.

Jesenska dela v gozdu. V oktobru rodijo seme macesen, smreka, bor, brinje, gaber, bukev, akacija in domači kostanj. Koder se ni bati miši, posejmo želod, bukvice in drugo zrelo semenje. Če mislimo sejati spomladi, shranimo seme v zračnih prostorih, moramo ga pa večkrat premešati. Jesensko pogozdovanje je bolj izpostavljeno vremenskim neprilikam kakor spomladi, zato se mu raje izognimo. V jeseni čistimo gozd nezdravega in manj koristnega drevja. Pri tem skušajmo vzgojiti mešan gozd iglastih in listnatih drevesnih vrst. Po ravnini in gričevju sekajo drevje, ki da drva. V nizkem gozdu je čas za sekanje proti koncu zime. Pripravljanje stelje potom kleščenja gozdnega drevja ni nikakor priporočljivo, ker se s tem prizadene gozdu velika škoda, stelja iz iglavcev ni povšečna živini in da povrhu slab gnoj. Zato klestimo le ležeče drevje in ono, katero bomo kmalu sekali. Popravljajmo gozdna pota za izvoz lesa. Pri prodaji lesa pazimo na dvoje: 1. Pred prodajo dobro poizvejmo po tržni ceni za les, ker z nizko ceno oškodimo sebe in še druge prodajalce. 2. Pri prodaji in merjenju lesa bodimo pošteni, da ne odženemo dobrih odjemalcev. Ščitimo in varujmo gozd pred mrčesom, katerega uničujemo. Pri gozdnem gospodarstvu so važne zabeležbe v gospodarski knjigi, ker se v dolgi dobi, v kateri dorašča drevje, vse pozabi, kar ni zapisano.

Dobra gospodinja bodi umetnica! Življenje se stoji iz malenkosti. Teh menda najmanj manjka gospodinjstvu, ki pozna toliko malih opravkov, korakov, nasvetov in toliko male pa potrebne brige. Dobro gospodinja in mater poznaš na družinskih članih, na njihovi obleki, na hrani, snagi doma in redu v hiši, končno na njej sami in njenih besedah. Iz raztrgane očetove obleke pričara prikupno novo oblekco za male, stari klobuki ji služijo za izdelavo copat, iz starih nogavic pripravi nešteto malih a potrebnih reči. V kuhinji dobro porabi vsak listič z vrta, vsako drobtinico iz štacune, vsako prgišče iz kašče. Zakleta sovražnica nesnage je in naj si jo vidi v hiši, na obleki, na malih ali starih. Pri njej ima vse svoje mesto, nič ni „brezdomovinskega“, celo smetnica počiva v svojem kotu in dedkove cokle imajo svoj prostor. Pri vsej tisočeri skrbi pa je dobra gospodinja še vedno priazna in postrežljiva. Če zapoveduje blagajna štednja, zaleže njena topla beseda za marsikako dobroto. Služabnica vsem in vsemu je dobra gospodinja in mati vendarle kraljica in gospodarica domače hiše. U.

Celovski živinski in blagovni trg minulega tedna. Zaklani voli 1.80—2.00, živi 80—1.00, zaklane telice 1.80—2.00, žive 85—95, zaklane krave 1.50—1.70, žive 65—80, zaklani biki 1.40 do 1.60, živi 0.70—0.80, zaklana teleta 1.50—1.70, živa 1.00—1.20, zaklane mesne svinje 2.00—2.20, žive 1.35—1.50, breje krave 70—90 g za kg. — Pšenica 37—39, rž 28—30, ječmen 23—28, oves 24—26, ajda 24—25, korusa 24—26, grah 80—1.00, isto leča, fižol 35—50, krompir 12—14, zelje 30, sirovo maslo 3.00—4.50, prekajena slanina 3.20 do 5.20, sirova slanina 2.20—2.60, svinjska mast 2.80 do 3.40, jajca 15, kokoši 2.20—3.50, race 4.00, gosi 8.00, mehka drva, kratka 3.00—4.00, trda 4.00 do 5.00 S za kub. meter.

ZANIMIVOSTI

Kdo ima največji dobiček od abesinske vojne? Vojna z Abesinijo zna Italijo stati težke denarje. Izračunali so, da stane Italijo vzdrževanje vojske vsak dan okroglo 5 milijonov šilingov, skupni izdatki pa znašajo okoli milijarde našega denarja. Samo za prevoz skozi sueški prekop je Italija do začetka oktobra plačala 15 milijonov šil. Sueška družba dela v tej vojni masne dobičke, njene dividende so silno poskočile. Medtem pa tamošnje ljudstvo ječi pod pritiskom bede, ker rastejo cene živilom in drugim potrebščinam.

400letnica odkritja Kanade. V oktobru leta 1535 je stopil prvi beli človek na kanadska tla. Bil je to Francoz Jakob Cartier, ki je s svojimi ljudmi došel na mesto, kjer je danes Montreal. Tod so se letos vršile velike svečanosti, katerih so se udeležili tudi francoski misijonarji, katerih posebna zasluga je duševni podvig Kanade.

V Ameriko z letalom. Iz Londona poročajo, da bo v dogledni dobi otvorjena letalska proga Lon-

don—New York. Dvakrat na teden bo vozilo letalo črez ocean, cena vožnje v prvem razredu bo znašala okoli 2000 šilingov naše valute. Letalo bo večje kot so običajna in bo lahko nosilo do 50 ton teže. Sprejemalo bo potnike, pošto in lažje tovore. Vožnja bo trajala največ dva dni, v slučaju dobre- ga prometa bo nato letelo iz Londona vsaki dan letalo v Ameriko, vozna cena pa bo znižana.

Koliko vrednost ima mesto New York? Davčna oblast mesta New York je izračunala davčno vrednost zemlje, na kateri stoji mesto New York, in vrednost vseh poslopij. Za leto 1936 znaša skupna vrednost po davčni cenitvi petnajststisočdevetstodvainpetdeset milijonov dolarjev. To je v naši valuti okroglo 80.000 milijonov šilingov. Letno plačajo meščani samo davka na nepremičnine 4 milijarde šilingov. Največ davka plačajo seve nebotičniki, med njimi prvači poslopje radio-družbe, ki je cenjeno na 26 milijonov dolarjev. Največji hotel Zedinjenih držav in najbrž sploh na svetu je Astoria-hotel, katerega davčna vrednost je cenjena na 22 milijonov dolarjev.

Čudne manire v mehikanski poslanski zbornici. Na vratih mehikanskega parlamenta blešči napis: Poslanci so naprošeni, da ob vstopu ne nosijo seboj orožja! — Poziv je razumljiv, če vemo, da so posvetovanja poslancev kaj burna in divja. Doslej so veljali za ugledne le oni poslanci, ki so došli na razprave do zob oboroženi. V teku let so v zbornici že ubili dva poslanca, 2 zaprli in 17 pa izključili. Celo spomenik pred parlamentom so morali zavarovati, ker so ga nočni bratci preradi rabili za svojo tarčo.

Avtomobili brez koles. Nemški inženjerji delajo na avtomobilskem modelu, ki zna izriniti sedanje vozove. Njegova posebnost je, da teče po kroglah. V dveh, morda že v enem letu bomo videli avtomobile na dveh kroglah, ena spredaj, druga zadaj. Kroglje bodo iz kavčuka in ne bodo mogle počiti. Avtomobili bodo vozili varnejše in udobnejše, nesreč skoro ne bo več.

Pri hercegovskem Kneippu. Župnika Kneippa menda pozna že vsak otrok, tudi njegova metoda zdravljenja z vodo in zrakom je povsod znana. Župnik Kneipp ima polno učencev vsepovsod, ki verno sledijo njegovim navodilom in jih tudi pridno širijo. Prof. Dolenc pa piše v „Slovincu“ zanimive vrstice o hercegovskem Kneippu. Vsa Hercegovina ga pozna in če prideš v Mostar, ti pravijo: Če prideš k nam in ne obiščeš našega Sadičkoviča, je, kot bi bil v Rimu in ne videl papeža. Sadičkovič, hercegovski Kneipp, je star 65 let in je muslimanske vere. Že od nekdanj se njegova družina bavi z zdravniško vedo, mož poseduje obilico turških in arabskih zdravniških knjig. K njemu zahajajo po nasvete stari in mladi, visoki in nizki. Med njegovimi obiskovalci so celo ministri, tudi z rajnim državnikom Pašičem je bil v zvezi. Pred leti so mu prepovedali sprejemati tužce, ljudje so kljub temu tiščali v njegovo hišo od blizu in daleč, da so morali postaviti stalno stražo pred vhod. Straža je ukinjena, s tujci pa mu je prepovedano govoriti. Njegov sin študira na Dunaju medicino.

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja ob težki in nenadomestljivi izgubi našega dobrega soproga in očeta, gospoda

Franca Mertel,

p. d. Prangarja,

se vsem najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo pa izrekamo preč. duhovščini, č. domačemu župniku in č. župniku Poljancu za globoko sočutne poslovilne besede, domačemu pevskeemu zboru za ganljive žalostinke, požarni brambi, članom domovinske fronte, občinskemu zastopstvu, orožnikom, vsem sorodnikom, prijateljem in darovalcem lepih vencev in cvetja ter vsem, ki ste od blizu in daleč prihiteli in v tako častnem številu spremili našega blagopokojnika k večnemu počitku.

Naj bodi vsem Bog obilen plačnik! 76

Zmotiche, v oktobru 1935.

ZALUJOČA ROBBINA PRANGARJEVA.